

**MUSIQIY INTELLEKT PSIXOLOGIYASI VA PEDAGOGIKASI:
MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING IJODIY
RIVOJLANISHIDA INNOVATSION YONDASHUVLAR.**

Rustamova Xurshidabonu Jamshidovna

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada musiqiy intellekt tushunchasining psixologik va pedagogik jihatlari, uning maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy rivojlanishidagi ahamiyati, shuningdek innovatsion texnologiyalar orqali uni rivojlantirish imkoniyatlari yoritilgan. Maqolada musiqiy idrok, ijro, tahlil va ijodiy tafakkurni shakllantirish bo'yicha nazariy qarashlar hamda amaliy tavsiyalar keltirilgan.

KALIT SO'ZLAR: musiqiy intellekt, innovatsion texnologiyalar, psixologiya, pedagogika, ijodiy rivojlanish, maktabgacha yosh, musiqiy tafakkur.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются психологические и педагогические аспекты музыкального интеллекта, его значение в творческом развитии детей дошкольного возраста, а также возможности его развития через инновационные технологии. Приведены теоретические взгляды и практические рекомендации по формированию музыкального восприятия, исполнения, анализа и творческого мышления.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: музыкальный интеллект, инновационные технологии, психология, педагогика, творческое развитие, дошкольный возраст, музыкальное мышление.

ANNOTATION

This article explores the psychological and pedagogical aspects of musical intelligence, its importance in the creative development of preschool children, and opportunities for its enhancement through innovative technologies. It presents theoretical perspectives and practical recommendations for developing musical perception, performance, analysis, and creative thinking.

KEYWORDS: musical intelligence, innovative technologies, psychology, pedagogy, creative development, preschool age, musical thinking.

KIRISH

Musiqiy intellekt psixologiyasi va pedagogikasi haqidagi nazariy qarashlar antik davrdan hozirgi kungacha turli bosqichlarda rivojlanib kelgan. Bugungi kunda zamonaviy texnologiyalar va innovatsion metodlar musiqiy intellektual qobiliyatlarni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun musiqiy ta'limni interaktiv, ijodiy va hissiy yo'nalishda tashkil etish zarurati tobora ortib bormoqda. Maqolada musiqiy intellekt tushunchasi, uning turlari, shuningdek, musiqani idrok etish, ijro qilish, tahlil va yaratish jarayonlari tahlil qilinadi.

ASOSIY QISM

Intellekt – bu insonning o'z bilim va tajribalaridan foydalangan holda muammolarni hal qilish, mantiqiy fikrlash, xulosa chiqarish va moslashuvchan qarorlar qabul qilish qobiliyatidir. Amerikalik olim G. Gardner o'zining ko'p qirrali intellekt nazariyasida musiqiy intellektni insonning mustaqil intellektual shakllaridan biri sifatida ajratib ko'rsatgan. Musiqiy intellekt – bu insonning musiqa bilan bog'liq qobiliyatlari, ya'ni uni eshitish, idrok etish, tushunish, ijro etish, yaratish va hissiy munosabatda bo'lish layoqatidir.

Musiqani idrok qilish insonning musiqiy tafakkurini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. U ohang, ritm, garmoniya, dinamika va tembrni anglashni o'z ichiga oladi. Musiqiy idrokni rivojlantirish uchun bolalarda musiqa tinglash, raqs, qo'shiq kuylash kabi faoliyatlarni muntazam tashkil etish zarur. Bu jarayon nafaqat eshitish qobiliyatini, balki hissiy idrokni, estetik didni ham rivojlantiradi.

Musiqa ijro etish esa insonning texnik va ijodiy salohiyatini birlashtiruvchi jarayon bo'lib, vokal yoki instrumental shakllarda amalga oshiriladi. Bolalarda musiqiy ijrochilik malakasini shakllantirish uchun ularni xor, ansambl yoki individual mashg'ulotlarga jalb etish samarali natijalar beradi.

Musiqa yaratish va tahlil qilish esa musiqiy tafakkurning eng yuqori bosqichidir. Bu jarayon bolalarning mantiqiy, hissiy va ijodiy qobiliyatlarini uyg'unlashtiradi. Innovatsion pedagogik texnologiyalar – masalan, raqamli dasturlar, interaktiv o'yinlar, multimediya vositalari – bolalarning musiqiy tafakkurini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega.

XULOSA VA TAVSIYALAR

Xulosa qilib aytganda, musiqiy intellekt bolalarning umumiy intellektual va ijodiy rivojlanishida beqiyos ahamiyat kasb etadi. Uni rivojlantirish uchun maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv, o'yin asosidagi va raqamli texnologiyalarni keng qo'llash lozim. Pedagoglar musiqiy ta'lim jarayonida bolalarning shaxsiy qiziqishlari,

hissiyotlari va individual o'ziga xosliklarini hisobga olgan holda yondashuvni tashkil etishlari zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Gardner, H. (1983). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. New York: Basic Books.
2. Sloboda, J. A. (2005). *Exploring the Musical Mind*. Oxford University Press.
3. Vygotskiy, L. S. (1984). *Psixologiya iskusstva*. Moskva.
4. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim konsepsiyasi (2019).
5. R. Yusupova. (2021). *Maktabgacha yoshdagi bolalarda musiqiy tafakkurni rivojlantirishning psixologik asoslari*. – Toshkent.